

Előfizetési feltételek:
Vidékre postán vagy helyben hához (hordva.)
Egész évre 16 frt. Fél évre 8 frt.
Negyed évre 4 frt.
Egyen számú 6 krajczár.
Hirdetmények díja:
6-hasábos pöttyös egyezri hirdetésnél 12, kétszerinél 10, háromszorinál 8 kr.
A nyitlteri pöttyös 50 kr.
Bélyegdíj külön 30 sz.
Hirdetmények elfogadtatnak a kiadóhivatalon kívül egyedül **Hansenstein és Vogler** hirdetésfelvételi hivatalában Budapesten: Dorottya-utca 3. sz. I. em. Bécs: Wallfischgasse 10. sz. Prága: Graben 27.

KÖZÉPPÁRT

Politikai napilap.

Szerkesztői iroda:

Belváros, Klapka-ut. 15. sz. I. em.
A lap szellemi részét illető minden közlemény a szerkesztőséghez intézendő. — Bérmentetlen levelek csak lementetve fogadtatnak el. — Kéziratok nem adatkak vissza.

Kiadóhivatal:

Belváros, Lipót-ut. 2. sz. földszint (Kerész József könyvnyomdai irodája) hova a lap anyagi részét illető közlemények (előfizetési pénzek, hirdetmények kiadás körüli panaszok) intézendők.

Budapest, mártius 7.

Nagy hiba volna, ha saját bajaink között elfelednők figyelemmel kíséreni azt, ami másutt történik, főképp, ha egymagában nagyfontosságú kérdéssről van szó, mely azonföül lajtántuli szövetségeseink által tárgyalatik, s így azon érdek közösség, és szoros mindennapi érintkezésnél fogva, mely a monarchia két fele s azoknak lakói között létezik, mikénti eldöntésének következményeiben, okvetlenül vissza fog hatni reánk is, s bizonyára társadalmi és politikai életünknek egy bizonyos irányban megszilárdítására nem fog benyomás nélkül maradni.

Értjük a bécsi birodalmi tanácsnak ép e perczen folyamatban lévő vitáit, melyeket a császári főváros közönsége lázas, oly mérvű érdekelttséggel kísér, mint amilyet eddig a parlamentáris tárgyalások irányában alig tanusított.

Az eddigi tudósítások szerint máris nagyon érdekes nyilatkozatok történtek. Az ilyennek tekinthető méltán, Hohenwarth gróf beszéde.

A feudálisok és konzervatívok eme legújabb elismert parlamenti vezére, óvatosan szándékozott ugyan kikerülni mindazt, ami őt kormányképtelenné bélyegezhetné, s azért az állam alap-törvényeinek szempontjából követelte a célba-vett intézkedések elvetését, melyeket az elsővel ellentétben lenni állított.

De célszerűség szempontjából is szólott a volt miniszterelnök a javaslatok ellen, figyelmeztetvén a kormányt, hogy a már létező közjogi konfliktust ne szaporítsa az egyházzal.

Teljesen igazza volna Hohenwarth grófnak, és a két ellenség legalább egyikének kibékítésére némi kilátás lenne, ez azonban nincs, mert ugy a közjogi, mint az egyházi ellenzék kérelmetlen, kibékíthetlen, és kielégíthetlen.

Ily körülmények közt, jobb az ellenséget egyenként, s ha másképp nem lehet együttesen is, megtámadni, s azon határok közé szorítani, a hol az állam létének alapföltételeit veszélyeztetni többé nem képes, s legfeljebb azok elleni tehetetlen óvásokban, és demonstrációkban tölti boszuját.

Az Auersperg miniszterium nem csekély érdeműl szolgál, hogy eszélye és bátorsága valami két ellenség ellen sikra szállni és az egyiket, a direct választások, a másikat, a most betervezett törvényjavaslatok által, harezképsége legnagyobb részétől megfosztani.

A megszavazandó törvények, szerintünk kiegészítő részét képezik a választási törvénynek, a mennyiben evvel együtt nem csekély hatást gyakorlandnak Ausztria államiségának megszilárdítására.

Szibből üdvözöljük szomszédaink sikerét e téren, s készséggel fogjuk istápolni őket ebbeli törekvéseikben.

Elvárjuk azonban a bécsi sajtótól, hogy hasonló kollegialitással járand el irányunkban is. Bő alkalma volt már meggyőződni arról, hogy az osztrák államegység elleni attentátumok soha sem találtak viszhangra a tisztességes magyar sajtóban, mely nem találhatja örömet abban, hogy a dissidensek támogatásával, homályt vessen a szomszéd jó hírnevére.

Nem dicsékedhetünk azzal, hogy a bécsi sajtó részéről hasonló bánásmódban részesültünk volna, annak egyik vagy másik zugából, még most is dr. Lustkandl szelleme szokott előtűnni, s nincs oly szemtelen rágalom, oly alaptalan vád, vagy igazságtalan panasz, mely, ha az ugynevezett leigázott más ajku nemzetiségeinktől jön, védőre ne találjon az osztrák sajtóban, mely nagyon is könnyen elszokta feleljeni azt, hogy a magyar egységes állam épentartása, csak oly életkérdés Ausztriára nézve, mint önön magunkra.

Lesz talán még nekünk is erélyes és öntudatos kormányunk, mely rendreutasítandja, jelen

zilt viszonyainkat fölhasználva, lábatlankodó elleneinket. Elvárjuk, hogy akkor bécsi collegáink nem csak nem fogják elfelejteni, de sőt viszonozni azon rokonszenvet, mely hasontörekvéseikkel szemben, pártkülömbőség nélkül nyilvánult e hazában.

— **Ő fölsége a király,** mint leghitelesebb forrásból értesülünk, holnap vasárnap hajnalban érkezik meg Budapestre. A kormány — mint az országgyűlési tudósításokban is olvasható, — holnap fogja benyújtani lemondását — ennek folytában a képviselőházban egyelőre sem országos, sem osztály-ülések nem fognak tartatni.

— Az „Ellenőr“ ben a következő figyelemre méltó közleményt olvastuk:

Megbízható értesítés folytán merjük állítani, hogy mindazon hírek, melyek a „Tisza Kálmán tizenegy pontjáról“ s a kormányba lépésre vagy nemlépésre vonatkozó nyilatkozatairól keringésbe hoztattak, teljesen alaptalanok.

Hogy mi lesz a kormányválság lefolyása s lesz-eben Tisza Kálmánnak része, azt ma még senki sem tudja; bizton állíthatjuk azonban, hogy azon föltételek mellett, a melyek alapján lehetségesnek hiszi az ország helyzetének javítását, Tisza Kálmán kötelességének ismerendi meghozni a mai viszonyok közt nagyon is érzékeny áldozatot, miszerint a kormányban helyet foglaljon el; és bizton állíthatjuk azt is, hogy eljárásában — bár mely irányban is — nem fogják őt gátolni sem az ellene rendszeresített rágalmak, sem bármilyen személyes tekintetek, mint nem fognak ezek a kormányzásban részvételre sem bírhatni, ha ezen részt vevés föltételei nem volnának kieszközölhetők. S ezeket biztosan állíthatván, igen természetesnek találjuk, hogy Tisza Kálmán csak a megvetés hallgatásával veszi az ágaskodó tehetlenségek azon rágalmazási leleményességét, mely előre kimondja rá a bűnöst, akár mit fog tenni s akár tagja lesz az új kabinetnek, akár nem.

— **Ő fölsége első főhadsegéde,** Bell egard e gróf visszalépeése, mint Bécsből írják roppant sensatiót okozott. A jól értesültség hírében álló körök e visszalépést a legutóbbi időben történt bizonyos katonai kinevezésekkel hozza kapcsolatba.

Horn Ede munkájából.

„Államháztartásunk rendezéséről“ czim alatt jelent meg Horn Ede t. munkatársunk munkája, mely sokkal inkább nevezhető új műnek, semmint a „P. Lloyd“-ban megjelent cikkek fordításának.

Az érdekes adatokkal, szellemdusan és erős érveléssel irt műre még vissza fogunk térni. Most csupán annyit jegyzünk meg, mikép annak első része közzgazdasági és állampénzügyi életünk gyökeres reformjáról szól, az utóbbi pedig az átmeneti intézkedésekről. Ez utóbbiak közt szerző nézete szerint a legfőbb szerepet az állambirtokok eladása képezvén: az erre vonatkozó javaslatokat — a mű irányának megismertetése végett is, — ime közöljük:

Mióta van szerencsém a magyar országgyűlésnek tagja lenni, alig mulasztottam el egy költségvetési vitát is a nélkül, hogy óriási állambirtokunk állom- és nemzetgazdasági hátrányaira ne utaltam volna. Oly időben tettem ezt, — midőn az ingatlan állam vagyon elidegenítése nálunk eretnkségnek, majdnem hazaárulásnak tartatott. A haladó államgazdasági tapasztalat, a fölvilágosító vita, a kényszerűség nyomása azóta erős propagandát szereztek ezen eszmének; az 1874-ik első költségvetési vita alkalmával ezen eszmét már behatóan tárgyalhattam s a keresztülviteli módokat is ajánlhattam anélkül, hogy el-entmondásra találjak. (1873. június 21. ülés) Más oldalról is egy év óta az országgyűlésen és a sajtóban ajánltott, utóljára pedig a kormány részéről, ámbár nagyon kellemetlen módon (az államjavaknak a Rotschild konzorcium részére való elzálogosítása által) a keresztülvitel is megkezdett. A magyar állam tulajdona gyanánt négy és fél millió hold földdel bir, mintegy egy tizenkettedét az összes magyar talajnak. Ennek többé kevésbé meg volt értelme azon időben, midőn egy részről a föld és talaj képezte az egyedüli vagyont és egy egyedüli jövedelmi forrást, más oldalról pedig szükségleteit az állam tulajdonilag sajátjából fűdözte; mindkettő azonban már rég megszűnt nálunk is. A modern államnak egészen más földadata van, mint gazdasági munka és szerzés. Szüksége nincs rá. Pénzügyi szükségét fűdözi azon rész, melyet a lakosság neki, épen hogy magasabb földadatainak megfelelőhessen, saját teremtő és szerzőképsége jövedelméből

átenged (adók stb.) És a mennyiben az állambirtok és üzlet még egyáltalában indokolva van, ezek egészen különös természetűek, az állambirtokásával különösen összefüggők (dohány- és só-monopol, vasutak, posta és távirat); a közönséges föld-, erdő-, és bányaművelés, hol az állam versenyre csak zavarólag lép be a magán ipar területére, nem tartozik reá. Ez iránt az elmélet és gyakorlat ma teljesen egyetért: az állambirtok a legtöbb kulturállamban igen korlátozt terjedeleme vonatott le.

A tapasztalat már nálunk is kimondotta ítéletét. A magyar terület tizenkettedrészéről, melyet az állam tulajdon jogon bir, évi jövedelmében alig kap annyit (nyolcz millió forint alól) a mennyit jövedelmez neki a fennmaradt 11/12-ed mindegyike egyenes és közvetett adókbán; elég bizonyíték arra, hogy az üzlet szerfelett kinem elégtő, és hogy nemzetgazdasági és politikai-társadalmi szempontból az államjavak átmenete magánbirtok és magánüzletben minden tekintetben előnyös volna. Épen most bizonyította be teljes világosan egy kormány- és szakférfi, hogy a bérleti rendszer, melyből igérték az üzlet eredmények javulását az utóbbi időkben, legkevésbé sem elégti ki és nem is képes kielégíteni.

Az erdősegek itt érintetlenül maradhatnak; ezekre nézve nem csupán az állampénzügyi és egyenes nemzetgazdasági szempontok veendőek tekintetbe; a négy millió hold erdőség „végeledására“ különben is a faüzlet mai állása mellett hosszú időre nem lehet gondolni. De az ötszázezer hold mező gazdasági birtoknak és a folyvást veszteséggel dolgozó bányászletnek eladása minden tekintetben a legkérthathatósabbban ajánlandó. Ha arról gondolkodunk, hogy az eladás részletekben történjék és ezáltal a vétel az „apró embereknek“ is lehetséges legyen, egyuttal ezen hozzáférhetőségy módon fokoztassák, hogy az ár 20—30 évi részletben fizetethessék, ugy nem lesz hiány magában az országos sem vevőkben, s egyuttal vagyonos parasztosztályt is teremtünk, mit nem lehet eléggé sokra becsülni. Hogy a jelen pillanat telekeladásra épen nem nagyon alkalmas, azt megengedjük; de az legkevésbé sem íjeshz benntünk. A folyó év szükségletéről gondoskodva van; így hát a művelet megkezdésével is várhatunk 8—10 hónapot. A pénzügyi hangulata és helyzete javul láthatólag s egy fölig kedvező aratás 1874 ben a föld és telek árviszonyát is rögtön kezezőbbé teszi.

Az érintett eladási és fizetési módokat és a fokkonkinti eladás mellett igen tisztességes árakat lehet kapni; száz millió forint összeget a mezőgazdasági birtokok és a bányászati üzlet után a szakemberek mérésékel becslésnek fognak tartani. Az olasz államjavak társasága mutatja, mint lehet ezen váltásági összeget a kormány javára „leszámítolni“, azaz szűkség esetében mielőtt befolyna, megkapni és elkölteni. Az ottani államjavak általában azon ár fölött adattak el, a melyre becsülte volt a kormány őket; hogy mindazonáltal az olasz pénzügyek teljes szabályozása nem éretett el, bizonyára nem ezen művelet hibája volt; a Danaidák hordóját az istenek is képtelenek voltak megtölteni...

Még csak azon megjegyzést, hogy én az államjavak ujonnan történt elzálogosításában nem látok áthághatlan akadályt ezen művelet keresztülvitelére. Eltekintve azon nyilatkozattól, melyet a miniszterelnök és pénzügyminiszter Szlavy tett (1873. december 30.) a felsőházban ezen zálog „természetéről“; eltekintve attól is, hogy a kölcsöntörvény az államjavakat 153 millióra adja zálogul és eddig csak 76 1/2 milliót vettünk föl, az államjavak teljes szabaddáttele egyáltalán nem talál semmi nehézségre, ha az ezen tanulmány XXVIII. fejezetében kívánt átalakítása államadósság ügyünknek mihamarább célba vétetik.

Egy második jelentékeny kiegészítő forrásul kínálkoznak az adó, bér és más hátralékok. — Egy hivatalos kimutatás ezeket 117,5 millió forintra teszi, — belevéve 12,3 milliónyi „ingó államvagyon“ (tudni illik részvényeket és kötvényeket,) a melyek valóban nem egészen ezen fejezetbe tartoznak. Ha ezen papirok valódi értékek szerint vannak becsülve, ugy pénzzétételeknek semmi sem áll utjában; mindenesetre előnyösebb és illendőbb volna ez, mint a zálogosítások iránt való házalás. A fönti összegben továbbá 16,6 millióval a „közös vktivák“ is bentfoglaltatnak; e tételnek kétséges s csak némi erély kellene a magyar kormány részéről, hogy a már hét éve halogatott leszámolást és kiegyenlítést keresztülvive lassuk. Ezzel szemben azon 13. millió, a mely a vasuti és más vállalatoknak kamatbiztosítási előlegül fizetett ki, nem oly hamar kapható vissza; a visszafizetés kötelezettsége csak akkor lép be, ha ezen vállalatok helyzete annyira emelkedett, hogy a saját tőke kamatozásán fölül fölösleget is foghatnak fölmutatni. Marad hetvenöt millió (74.919,148 frt) valóságos adó és bér hátralék és más esedékes adósság. Ezen „aktiva“ már hét év óta huzódik át államháztartási számadásainkon; ideje volna komolyan hozzálátni és gyakorlati igazságra törekekedni.

A cselekvő hátralékok eladása, leszámítása vagy zálogbaadása eddig nem akart sikerülni. Szünjünk meg önmagunkat csalmi; lassunk kereskedőileg a dologhoz. Töröljük le, a mi menthetlenül elveszett, és biztosítsuk

annak befolyását, ami megmenthető. Az olcsó kiegyezés a kincstárnak is jobb, mint a zsiros pör. A hiánytalanul már be nem hajtható hátralékoknál elengedéseket kellene tenni, de a főtmaradó összegeket teljesen biztosítani, és az egységben kikötött fizetési idők megtartása fölött a legnagyobb szigorral őrködni; különben az állam eredeti követelése természetesen újra teljes erőre lép. Föltéve, hogy ezen kiegyezkedési eljárásnál tíz százalékot (7,10 milliót) teljesen, a többiből átlag ötven százalékot kellene elengedni, biztosítva marad 33,7 millió és a teljesen értékesíthető jelzett tételek beszámításával (értékpapírok 12.310.940; közös aktívák 16.595.000) marad értékesíthető aktívum gyanánt 62,6 millió forint. A fentebbi államjóság váltással együtt, ez ad kerekén 162.000.000 fedezetet 72,5 millió forintnyi szükséglettel szemben (XXXIII. fejezet). Ennél fogva ha mind az államjövők eladásából mind a hátralékok egységei összegeiből 1876. végeig csak a félösszeg folyik is be: a háromévi átmeneti kornak rendkívüli szükséglete mégis teljesen fedezve van, és a hiánynélküli költségvetés új korszakába majdnem kilenczven milliónyi aktívával lépünk a beruházások- és előre nem látottakra. . . .

Egy teljesen egészséges államháztartás helyreállítása és biztosítása a legközelebbi jövőre nézve, mint szintén az átmeneti kor szükségletének fedezése minden fel-forgatás s minden megterhelés nélkül teljes biztonság-gal elérhető, ha az ezeu tanulmány folyamán kifejtett, más és nem csak állampénzügyi tekintetekből javalt reformok és rendszabályok komolyan és haladéktalanul megkezdődnek, tehetség és kitartással keresztülvitetnek. Igaz, hogy e munka sikerítéséhez elengedhetlen minde-nekelőtt három dolog: oly miniszterium, mely bizonyos tartósság jelleget viseli magán; oly miniszterelnök, ki tudja, mit akar, és férfiasan akarja, amit tud; végül — last but not least — becsületes és tehetséges, pénzügyér . . . Lehetetlen volna-e e hármas feltétel betöltése? Alig hisz-szük. S ha úgy is volna, nem kell-e, szomorú helyzetünk s a segélyfelismerhetlen szükségével szemben a „lehe-telent” is megkísérteni?

Országgyűlés.

A képviselőház ülése mártius 7-én.

Nemely kérvény benyújtása után következnek az interpellációk, és első sorban:

Ürményi Miksaé a kereskedelmi, illetőleg a közle-kedési miniszterhez, a győr-sopron-ebenfurti vasutovonal tárgyában, melynek munkálatai 1872-ben megkezdve — mult év tavaszán félbenhagyattak anélkül, hogy azóta a vidéknek tudomása lenne, hogy mikor lesznek újabb foly-tatva és bevégezve. Kérdi tehát a minisztert:

1. Intézkedett-e, vagy fog-e intézkedni, hogy a munkálatok ismét megkezdessenek?

2. Van-e kilátás, hogy megfélelve az eredeti tervnek, e vonal az év őszén a forgalomnak át le-gyen adva?

Lükó Géza: kérdi az igazságügyminiszter urat, mi az oka annak, hogy Tornamegyének ismételt már össze-szen négy rendbeli fölterjesztéseire sem az összehalmozott hagyatéki ügyek letárgyalására kért bírókúldés iránti ké-relemnek fogantatja sincs? sem az aljárásbíró ki nem ne-veztetett? sem a föliratban előadott visszaélések orvoslása és kihágások megbüntetése iránt mai napig semminemű intézkedés nem történt?

Szederkényi Nándor nem tartja a parlamentáris rendszerrel megegyezhetőnek, hogy jelenben a kor-mányválság alatt határozatok hozattassanak, azért a kö-vetkező indokolt interpellációt intézi:

Tekintve azt, hogy a hosszasan tartó kormányvál-ság, mely néhány hét óta határozottabb kifejezést is vett — ily tartósságával csak károsan hat ki a közélet minden ágára;

tekintve, hogy a tartós válság, különösen az állami közigazgatás nagy gépezetét ejti bénultságba, úgy egye-sek, mint a közügy kiszámíthatatlan hátrányára;

A „KÖZÉPPART” TÁRCZÁJA.

Az „új világ.”

(Szigligeti 3 felvonásos vígjátéka.)

Tegnap este, az előadás után írt néhány sorunkban röviden már jellemeztük Szigligeti legújabb vígjáté-kát, mely tegnap este arattól fél sikert a nemzeti szin-házban. Legújabb drámairodalmunkra nézve felettébb jellemző, hogy a pár év óta színre kerülő színművek, csak-nem kivétel nélkül fél sikerrel állják ki a színpad pró-báját, mi annál inkább figyelemre méltó adat drámánk legújabb történetéhez, mivel a legújabb színművek a leg-különbözőbb iskolához tartozván nem ugyanazon hibák-ban szenvednek, mindegyiknek más erénye, más bűne van, s csak abban egyeznek meg egymással, hogy egyik sem képes teljes diadalt aratni, s igen kevés emelkedik közülök túl a középzszerűség színvonalán.

A néhány év elforgása óta színre került ideális irán y színművek (kivétel nélkül vígjátékok) szerzőik jelentékeny költői tehetségéről tesznek ugyan tanúságot, de oly súlyos erendendő bűnökben szenvednek, hogy még a költészet szentelt vize sem képes azokat lemosni róluk. E darabok szerzői a színpadot és a dráma törvényeit ig-norálják, mi azonban meg is boszulja magát rajtuk, mert műveiket minden egyes esetben külön kell a színpadhoz átítmítani, s midőn azt hiszik, hogy vígjátékok írtak, művek nem más, mint ideális köpenybe burkolt durva bolhózat. Sajátságos azon ellenmondás, mely ezen ideális színművek mindegyikének kirívó tulajdonsága. Az ideális-mus rózsaszín fellege gyakran a legdurvább realismust, a legzínikusabb erkölcselenséget rejti magában, minőt még a legledéresebb francia darabban sem találhatnánk, s mi még sajátosabb, az illető írók ezen durva eszközök-höz, nem művek, vagy egyéni természetükből kifolyólag, hanem színpadi hatásvadászat céljából folyamodtak, s tán nem vették észre, vagy nem akarták észrevenni, hogy

tekintve legfőképpen azt, hogy maga a törvényho-zás sem képes működni ily körülmények között; mert a parlamentáris elvekkel összeegyeztethetlen az, hogy visszalépés küszöbén álló kormány javaslati tárgyalta-sanak és szavaztassanak meg; vagy a visszalépés küszö-bén álló kormány felelősségére hozassanak határozatok.

Ezen okoknál fogva kérem a tisztelt miniszterel-nök urat: való-e, hogy a kormány már tényleg beadta le-mondását a koronának?

hogy ha még be nem adta, való-e az: hogy most rövid idő alatt beadni szándékozik? (Derűtség jobb felől.)

van-e módjában és szándékában a t. miniszterelnök urnak működését oda irányozni, hogy a közélet minden ágára, de különösen az állami közigazgatásra oly káro-san kiható eme tartós válság ügye mielőbb megol-dassék?

Szlávy J. Ha beadta volna a kormány lemondását, akkor ő kötelességének tartotta volna azt a háznak jelen-teni. Hanem miután már e kérdés fölmerült, ezennel ki-jelenti, hogy holnap a király ő felsége megjelenvén a fővárosban, igenis a miniszterium be fogja nyújtani le-mondását. (Mozgás.)

Szlávy József benyújtja az államszámvevőszéknek kimutatását a nyugdíjállomány iránt, valamint a kormány-nak ezt illető megjegyzéseit, melyek a pénzügyi bizott-sághoz utasítatnak.

Br. Vécsey József bemutatja a központi bizottság véleményét a tengeri hajók lajstromozására vonatkozó törvényjavaslat tárgyában.

Ezután következik a napirend, t. i. a csütörtöki ülésben megszavazott törvényjavaslatok harmadik olva-sásban elfogadása, és a kérvények tárgyalása.

Ez utóbbiak közt ismét volt szerencsénk az arany-os-medgyesi választókerület 48-as körével találkozni, melynek nem kevesebb, mint 3 kérvénye fordult elő, még pedig: a jeszuiták kiűzése és vagyonuknak közoktatási célokra fordítása, független magyar nemzeti bank föl-látása, végre a polgári házasság behozatalára vonatkozólag.

Ugyátlászik, hogy ezen lelkes választókerület buzgó 48-as köre, vezérszerepre vágyódik minden reform kér-désben, s a világtól feneketlen sárral elzárt szathmárme-gyei magányban, a hosszú téli estéket „21-es bizottsági” játszásával tölti el.

Az első kérvényhez háromszor is szóra hívta föl a jegyző a kerület képviselőjét, Solyósy Bálint urat, de az jelen nem lévén, elmaradt, de az arra okvetlenül bekö-vetkező vita is.

De már a második kérvénynél nem engedték Soly-mossy ur barátjai, hogy szó nélkül hangozzék el, azért dacára annak, hogy a nevezett képviselő időközben a te-remben megjelent, szót emelt Helfy a szélsőbal finan-czerja, s indítványozza, hogy a kérvény oly utasítással tétessék át a miniszterhez, hogy ez alkalmat nyújtson a háznak az ügy tárgyalására.

Csanády pártolja az indítványt, melyet a ház elvet, s a kérvényt az előadó véleménye szerint egyszerűen a miniszterhez rendeli áttétetni.

A harmadik aranyosmedgyesi kérvénynél már hosz-szasabb vita támadt.

Irányi Dániel is úgy véli, hogy a polgári házasság kérdése nem tartozik az egyház állami ügyek közé, mert ez csak a jogegyenlőség kérdése. Maga a törvény-hozás is így fogta föl a dolgot, mert a vallásszabadság és polgári szabadság ügyében benyújtandó javaslatokra már utasította a minisztert. Utal e törvény nemléteből származó anomaliákra, az érvénytelen házasság és tör-vénytelen gyermekek ügyét illetőleg.

A kormány nem törődik sem polgártársaink jogai-val sem az ország becsületével. Ehelyett a miniszterek a főpapoknak hizelegnek s megtűrik a szent székbe vissza-éléseit. Példát hoz föl, hogy a miniszternek semmi tek-intélye sincs a püspökökkel szemben. Ez középkori helyzet, de még akkor is megfélemték. Ma egy püspök, egy szentszék dacol a király és minisztere hatalmá-

magasztos idealismusukat ekként megfertőztetik: a költészet szűzes nemtőjét ereszkölestelen kánkánra kény-szerítik.

A homlokegyenest ellentétben álló, légiessen finom és ezimukusan durva elemeknek ily módon való összeve-gyítése miatt csak természetes, hogy ezen műveknek nincs sem drámai, sem erkölcsi egysúlyuk, — a költői igaz-ságszolgáltatás pedig a legnagyobb csorbákat szenvedti bennük.

Pedig ezen szándékosan keresett durvaságok nélkül e művek írói, nagyobb erkölcsi igazságérzet és színpad ismeret, s kevesebb külözöködés mellett, hivatva volna-nak az eszményi iránynak drámairodalmunkban becsüle-tet szerezni.

Az ezzel ellentétes régiebb, nem annyira reális, mint inkább praktikus irány lehetőleg elkerülte az előbbi-nek tévedéseit, de nem bírt annak egyetlen erényeivel, a költészet hatalmával. Izzetes gyümölcsöket termelt, de ezeket nem borította a költészet zománcza. E művek alapja a való élet, melyet az idealismus napja nem igen aranyoz ugyan be, de ezen élet az erkölcs törvényei szer-int van berendezve, s király gyanánt uralkodik fölötte a drámai igazságszolgáltatás.

Mig az előbbieket többnyire az erkölcs és igazság rovására eső bűneik miatt fogadta bizonyos tartózkodás-sal a közönség, ezek nem annyira hibáik, mint hiányai miatt nem vihathak ki föltétlen diadalt.

Ennek dacára is azonban e gyakorlati irányu mű-vek némelyike összevágó kompozíciója, jó jellemrajzai, színpadra termettsége, s erkölcsi alapja miatt maradandóbb becsre számíthat, mint a másik irány termékei, melyekről ha elvesszük a félig eltanult és kölcsönzött, s csak másik felében eredeti költészetet, nem marad rajtuk egyéb sivar prózánál, immoralitás, s a színpadismeretet maj-moló kapkodásnál.

Mondanunk sem kell, hogy Szigligeti „Uj világ”-a az említett gyakorlati irány termékei, bár nem azok közé tartozik, melyek ezen irány (mint Szigligeti több más

val. Kéri tehát a képviselőházat, hogy a minisztert uta-sítsa, hogy a törvényjavaslatot nyujtsa be még ez ülés-zsak alatt.

Molnár Antal előadó azt hiszi, hogy egyház-állami kérdés. Hivatkozik Deák beszédére s az illető bizottság elő tartozónak véli.

Pauler miniszter nem hagyhatja szó nélkül az Irányi által fölhozott példát, mely arra vonatkozik, hogy a váci szentszék egy vegyes házassági válópör iratait az illető világi bírósághoz át nem tette. Nem forgott főn makacsság ez esetben, hanem egyszerű mulasztás, a mennyiben az akták elvesztek.

Lázár Ádám és utána **Simonyi** Ernő pártolják Irányi indítványát, s kikélnék a miniszter mentegető magyarázata ellen, de **Csemeghy** államtitkár nem tűr-heti, hogy gazdáját bántsák s annak hivatlanul s nem igen ügyesen védelmére kel.

Ezt azonban megint **Helfy** Ignác nem hagyhatja szó nélkül, beszédjében a polgári házasság behozatalának szükségét példákkal illusztrálja, s többek közt elbeszéli, hogy egy előkelő magyar ember Florencia polgári há-zasságot kötött, s nejét elhagyván, Magyarorszgba új házasságra lépett anélkül, hogy az olasz törvényszékek reklamátiója a honi bíróság által figyelembe vétetett volna.

Mátyus teljesen osztja Irányi nézeteit, indítványát azonban oly perczben, amidőn a kormány visszalépését hivatalosan bejelenté a háznak, elfogadhatónak nem tartja.

Csiky Sándor szokásához képest mulattatja a házat felemlíti, hogy a törvényhozás mindig intézkedett a há-zasság fölött, hivatkozik Andrást, István és Kálmán kirá-lyok törvényeire, melyek azt is szabályozták, hogy hány felesége lehet a papnak, az őtától óta (ípsissima ver-ba) is több törvény hozott a házasságról. Szerinte a papok nem is értenek ehhez „el lévén a házasság gyak orlatától tiltva.”

Huszár Imre az előadó és Csengery fölfogását, Deák Ferencz június 30-ki beszédjének idevágó részei fölolvá-sásával czáfolja meg.

Tisza Kálmán osztja Huszár Imre és Mátyus né-zeteit, azért azt indítványozza, hogy a kérvény tétessék ugyan át az állam és egyház közötti viszonyok tárgyá-ban kiküldött bizottsághoz, de azon utasítással, hogy a polgári házasságról előzetesen terjesszen be véleményét.

Ezen indítvány, az Irányi javaslatához ragaszkodó szélsőbal, és egynehány jobboldali képviselő kivételével, az egész ház által elfogadtatik.

Ezután beadatnak a szavazatok a honvédelmi mi-niszter által benyújtott törvényjavaslatok tárgyalására ki-küldendő 15-ös bizottságra.

Elnök azt hiszi, hogy a főnforgó körülmények közt, sem a ház, sem az osztályok, ilést nem tarthatnak, a jövő ülést tehát szokás szerint ki fogja hirdetni.

Párisi levél.

— Márczius 1. —

Nagyon rég ideje már annak, talán husz évnél is több, mióta Le Sagenak „Gil Blas”-ját olvastam, de még ma is nagyon jól emlékszem, azon e regényben elő-forduló eledelre, melyet „Olla potrida”-nak neveznek, és mely mindentfélé összevessza vagdalt hus és zöldség-neműtekből van készítve. — Anyagaira nézve még több változatossággal bír a párisi laezikonyhákban „Arlequin” név alatt árusítottatni szokott táplálék; mert, mivel a gaz-dag emberek és hotelek asztalainak maradékából van összeállítva, annak készítés módját illetőleg használnak vol-na bizonyos szabályt keresni, és hírszerint az ezen „deli-catesse”-eltáplálkozók, savanyu salátával és édes kocson-nyával, vaniliával és hagymával, szóval minden „culinárius ingredienssel” találkoznak.

Ilyen „Olla potrida”-hoz vagy még inkább „Arle-quin”-hez hasonlíthatnám azon nyilatkozatok összegét, melyek királyunk pétervári útjára vonatkozólag a külön-böző lapokban jelentek meg. Béke és háború; barátság

műve) méltóan képviselik, — s annak dicsőséget sze-reznek.

Ha érdemre nézve Szigligeti utolsó előtti művével, a „Valeriá”-val hasonlítanók össze, a hasonlat az „Uj vilá-g” nagy hátrányára ütne ki. Az „Uj világ” Szigligeti-nek talán egy szeszélye, mintha csak azt akarta volna bebizonyítani, — miként lehet az ügyes kéznek va-lamely silány tárgyból is eléggé tetszetős színművet alkotni.

Az „Uj világ” meséje röviden következő. Szólóki Tódor szorgalmas hivatalnok, de nagyon együgyű Vráter, ki fogalmazó társát, Bence Sándort, egész a nevelésé-ségig szereti, helyette dolgozik, valóságos atyáskodó sze-repet visz vele szemben. Sándor könnyelmű, dolgotalan, de jószívű fiatal ember, kinek néha költői rohamai van-nak. Egy ily roham alkalmával Tódor helyett levelet ír Juliának, Tódor menyasszonyának, pedig maga Rózával van eljegyezve; viszont Tódor Sándor, helyett kifizet egy 1000 frtos váltót. A két fiatal ember a budapesti „Neue Welt”-be is ellátogat, de Tódor dominó alá rejtözve, hogy Sándor fölött örködhessék. Odavetődik azonban hivatalfőnökük, Lánzi osztálytanácsos is, s Tódor most, hogy Sándort elrejtse, saját dominójába bujtatja őt. Tódor ekként „kompromittálja” magát, mivel az osztály-tanácsoson kívül egy szakácsné is meglátja, ki a szakács-nék pletyka-intézetének közvetítésével, besugja Lánzi-nének a történeteket.

Tódor azonban még nagyobb bajba kerül. A Sán-dor által írt levelet lemásolja ugyan, de feledékenység-ből mégis-mégis Sándor irását küldi el Julesának. „Pipi”-től kapott ékes levele pedig zsebéből Brigitta nagynéne kezei közé kerül. Szigligeti ezen tévedésekből ügyes bo-nyodalmat gombolít össze, melynek azonban minden szá-lát nem követhetjük. Elég annyit megemlítenünk, hogy Tódor, Sándor helyett (a levél, váltó és „Uj világ” miatt) rossz színben tűnik föl, sőt Julesa szülői tul is adnak rajta, min Julesa nagyon örül, mert Sándorba szeretett. Sándor azonban megvallja az igazat a két leánynak, kik azonban nem sietnek fölvilágosítani a tévedést, hanem

Poroszországgal és együttes működés Poroszország ellen; double, triple és quadruple alliance, Franciaország iránti sympathia és antipathia, a német elem erősítése és ez elem tulkapasai ellen ezéba vett óvszerek; a szlávok előtérbe való jutása és ez elem leigázása Ausztria-Magyarországon; az orientális kérdés újbóli színrehozatala és e kérdésnek további elodázása; és isten tudja még hány más hírrel lehetett találkozni fölvtva, „congestaque codem non bene junctarum discordia semina rerum.“

A lapoknak egynemelye természetesen belügyeinkkel is foglalkozott, mely alkalommal örömmel tapasztaltam, hogy ezeket a régi szokás ellenére alaposabb tanulmány tárgyává kezdték tenni. Ugylátszik, azon francia journalisták, kik a mult világkiállítás ötletéből Bécsset meglátogatták, Pestre is lerándulván, be-be pillantgattak politikai életünkbe, és legalább alkotmányunk alapelveivel is megismerkedtek meg, úgy hogy most jobban — ha még nem is azon mértékig, mint komoly publicistától követelni lehetne — vannak tájékozva. Egy-egy kis „gixer“ ugyan most is zavarta a harmoniát, ilyennek nevezném, például egy lapnak azon állítását: „hogy a két műveltebb szláv elem a magyar és a cseh meguntá volna a német suprematiát“ — trop d'honneur.

Mily fontosságot tulajdonítanak királyunk ez utjának, diplomatikai körökben, leginkább kiténik azon körülményből, hogy Pétervárot jelenleg de Flo tábornok és rendes követen kívül még ott időzik Bourgoing, ki a császárság alatt Bécsben Grammont herceg mellett működött és egyidőben ideiglenes minőségben e városban a francia követéség teendőit végezte és ki hazasága által (gróf Kinski leányt vett nőül) az ausztriai arisztokráciával rokonságra lépett, végtérre meg ott van Gontaut-Biron jeles diplomata, ki mint mondják a Troubelskoi családot meglátogató ment volna oda. Bourgoingról annyit bevallanak itt is, hogy ő egy kereskedelmi szerződés szerkesztése végett időznék az orosz fővárosban, míg az utolsó általam említett diplomata ottlétét, nem vagyok elég naiv csak a Troubetskoi család iránti barátságos viszonyból erednek hinni és több hitelt adok azon versionnak, mely Le Flo tábornok állását nem tartja nagyon szilárdnak és a kormányának azon szándékot tulajdonítja, hogy a régi követet egy szakavatottabb diplomatával akarná fölcserélni. Mint följegyeztem hallottam, a generalist elég élesesűnek tartják arra, hogy önkéntes lemondása által a kormányt ezen intenciójában elősegítend.

Az sem titok, hogy Versailles és Pétervár között a futárok egymást váltották föl, és hogy a párisi nagyobb lapoknak legnagyobb része speciális levelezőt küldött ez alkalomkor Pétervárra. Szükségtelennek tartanám a lapokban megjelent egyes nyilatkozatokat bővebben megismertetni, mert ez a helyszűke miatt szinte lehetetlen volna és a legfontosabbakat, mint pl. a „Journal des Debats“ — et ugys ismeri az eziránt érdeklődő — magyar közönség.

A mult hétén egy kacsca és egy levél vonta magára a közfigyelmet. A kacsca azt mesélte, hogy Chambord gróf Genfben lenne, hol néhány híve nála tisztelegvén, ezeknek azt tanácsolta volna, hogy nevében a háromszinű lobogó érdekében kedvezményeket igérjenek. A levél Thiersnek, egy, a vienni kerületben föllépő republikánus jelölthöz címzett nyilatkozata, mely abban culminal, hogy jelenleg Franciaországban a monarchia helyreállítása lehetetlen, mivel három különböző praetendens vár a trónra.

A francia belpolitikában pártállást elfoglalni nem tartom szükségesnek, és mentül tovább vagyok itt, annál kevésbé kezdek tájékozva lenni az iránt, hogy mely kormányformának sikerülhetne legbiztosabban a francia nemzetet újbóli tetterőre fölvillanyozni és egy együttes program szerinti működésre ösztönözni, míg ezen kérdést általános humanitarius szempontból vizsgálni, nem lehet egy „Párisi levél“ föladata.

Ha még azon talán már ismert tényt említem, hogy

Róza (Sándor jegyese), ki viszont Tódorba szeretett, saját szülői előtt fölfedezte Tódor nemes jellemét, ki k erre szívesen beleegyeznek, hogy Róza Tódor nevével legyen; az elkövetett hibáit megbánó Sándor pedig Julcsát vezető oltárhoz.

A darab eseménye és intriguja, mint már tegnap említettük, s a röviden rajzolt meséből is kiténik, csak a darab közepén indul gyorsabb és vigább haladásnak. A miniszteri bureauban végbemenő unalmas első fölvonás után érdekesebb jelenetek következnek, melyek azonban még sem igen emelkednek a helyzeti komikumon túl a magasabb vígjátéki régióba. A jellemrajzok valamivel szerencsésebbek. Tódor (Nádai) mesterkélten alak ugyan, de van néhány igazán benső jóságot eláruló jellemvonása, melyek, hogy jobban nem érvényesültek, Nádai az oka, aki — állandó kedélyhiánya miatt — az érzelmes helyzetet nem, hanem csak a komikus jeleneteket vitte ki, dícséretet érdemlőleg, a dűlőre.

A legjobb alakok közé tartozik: Szentessi (Ujházi) s Brigitta (Szathmáriné). Mindkettő jeles személyesítőre akadt. Nagy Imre (Sándor) némely jelenetben hanyagult játszott, de a mennyit esett, annyit emelkedett, midőn összszedte magát.

A két leány: Julcsa és Roza igen jó kezekben volt Molnár és Szigligeti Jolánál.

Kassainé ismét egy darab tragédiát hozott a komédiába. De hát ugyan a többi drámai és vígjátéki segédszínész — strikeol, hogy Kassainéval ismét eljátszottak egy jelentéktelen vígjátéki szerepet?

Szakmabeosztás, jöjjön el a te országod!

Ami végre a darab sikerét illeti, erre vonatkozólag kevés mondanivalónak van. Mint már említettük a közönség csak a darab középtáján kezdett érdeklődni, s azon jelenetek alatt, hol a bonyodalom tetőpontját éri el, a tetszés nyilvánulások kissé zajosabbak voltak, a közönség derült hagulata azonban sehogy sem akart medréből kiáradni, hanem szép csendesen folydogált s azt hisszük az „Uj világ“ (melynek közbevetőleg legyen mondva eszközei és intriguja nagyon régi és elkoptatott) hamar el fog tűnni a repertoírról.

Bidard képviselőnek az újságbélyeg újbóli behozatala tárgyában beadott javaslata 2 szavazattal 394 ellenében megbukott, azt hiszem, hogy a mult napok történetét elég híven és kimerítően írtam meg.

Barcsay Kálmán.

Különfélek.

Budapest, márczius 7.

(Hivatalos.) Az igazságügyminiszter Boros Istvánt a szt-gothárdi törvényszékhez telekkönyvi irnokká, a budapesti kir. keresk. és váltótörvényszékhez irnokká Udvardy Béla ottani díjnokot, Ruttkay Albert turóc-szt-mártoni törvényszéki díjnokot ugyanazon törvényszékhez irnokká, a közmunka és közlekedési miniszterium vezetésével megbízott földmívelés-, ipar- és kereskedelmi miniszter Bornemisza Bertalan közm. és közleked. miniszteri segédfogalmazót, ugyanazon miniszteriumhoz másod osztályú fogalmazót, a budapesti pénzügyigazgatóság Lángi Sándort iródségétisztát, a budapesti kir. főügyész Csonka Gyula marezali lakost a pécsi kir. ügyészséghez irnokká nevezte ki.

A király, az ó-orsovai iparegyetel betegápolójának 300 frtot adományozott.

Kitüntetések. A király, Zechmeister Ferencz, az első dunagőzhajózási társulat zímonyi felügyelőjének a kereskedelem élénkítése és a közérdekek előmozdítása körül tett sikeres szolgálatai elismerésül a Ferencz József rend lovagkeresztjét, Párvy József lugosi lakosnak a közjó és közügyek előmozdítása körül szerzett érdemei elismerésül a koronás arany érdemkeresztet, Riez Jakab, Tétán községe nyugalmazott jegyzőjének, e minőségben 40 éven tett hű és buzgó szolgálatai elismerésül a koronás ezüst érdemkeresztet adományozta.

Bírósági kinevezések és áthelyezések. Ó felsége bírákká nevezte ki: a budapesti kereskedelmi és váltótörvényszékhez: Illés Ferencz ottani törvényszéki jegyzőt, a szatmárnémeti törvényszékhez: Kiszely Tiborcz legfőbb ítélőszéki fogalmazót, a balassagyarmati törvényszékhez: Andrássy Gyula pesti kir. táblai fogalmazót és a zsolnai törvényszékhez: Dualszky Gyula ottani alügyészt, végre a tétli járásbíróshoz járásbíróvá Kiss Gábor pesti királyi táblai fogalmazót. Ó felsége jóváhagyta Vaszilievics Vazul pest-belvárosi járásbírónak a pesti kir. törvényszékhez; továbbá Siebenfreund Béla nagyszombati járásbírósi albirónak a budai; Nesztor László dévai járásbírósi albirónak a kolozsvári s végre Ilyasevits Jenő, alsó-rahói járásbírósi albirónak a marmaros szigeti kir. járásbíróshoz eddigi minőségükben saját kérelmükre leendő áthelyezését.

Létemény. A vallás- és közoktatási m. kir. miniszter a honvédelmi miniszterrel egyetértőleg megengedte, hogy Krafft „Zrinyi Miklós halálesetjárja“ és „I. Ferencz koronázása“ című s a nemzeti muzeum tulajdonát képező festményei a Ludovica Académia dísztermében letéteménykép helyezettessenek el, a magy. nemz. muzeum tulajdonjogának föntartása mellett.

Ertesítés. A „budapesti Wagner-egylet“ folyó márczius hó 8-kán, vasárnap délután hat órakor a pesti zenekedvelők-egylete termében (bálvány-utca 10. sz. a.) közgyűlést tart, melyre a már magukat aláírt tagok, valamint a főváros mind ama t. cz. műbarátai és pártolói, kik ez ügy iránt érdeklélnek, tisztelettel meghívattak. Pest, márczius 6-án 1874. Mihailovich Odön, elnök.

Megjelentek és szerkesztőségünkhez beküldettek: „A magyar színeszet évkönyve“ 1874-re. Ára 1 frt. Szerkeszti és kiadja a színházi ügynökség. — „A pesti első gyermekmenhely évkönyve“ (1873.). — „A pesti első gyermekmenhely-egylet választmányának pójtjelentése.“ — Táborozzky és Parsch kiadásában: „Csikós vagyok tágas puszták királya“, csárdás: ára 60 kr. — „Táncok és indulók“ című alatt: A d o m e n t e s, rezgőpolka: ára 50 kr. — „Márcziusban“, 1874. — „Község, megye, állam“, falusi levelevek: írta Hevesme egyik bizottmányi tagja. Ezen utóbbi röpiratról legközelebb részlet-közleményt hozunk.

Könyvkiadóinkhoz Hang Ferencz a következő fölhívást intézte: „A törvényszéki teremből“ című alatt Hang Ferencz a hazai és külföldi bűnesetekből egy harminez nyomtatott ivnyi gyűjteményt állított össze. Tartalma: A középkor törvényszéki termeiből. — A földönfutó. — Egy börtönfölglyelő emlékeiből. — Egy rendőrkém sorsa. — Nyolcz év múlva. — Két kenyér. — Leuthold elleni csalási perek. — Kétféle jog a gazdagok és szegényekre nézve. — Egy német államügyész emlékirataiból. — Stuart Mária utolsó órái stb. stb. Ezen érdekes gyűjtemény kiadására Hang Ferencz vállalkozót keres. Ajánlatok Kalocsára küldendők.

Az igazságszoigáltatás tévedése. A „P. N.“-nak írják: „A békési postahivatalnál mult évi október 11-én egy 1533 frttal terhelt pénzes levél adatott föl Aradra; itt fölbonatván, üresnek találtatott, és az aradi postahivatalnál levő három postatiszt esküvel bizonyítá, hogy a pénzes zacskó sértetlen állapotban a békési postahivatal pecsétjével lezártan érkezett Aradra. Miután tehát utközben sehoh föl nem bonatott, sikkasztás csak Békésen történhetett. Ennek folytán a békési postamester ellen, ki már 18 éven át lelkiismeretesen és kifogás nélkül látta el hivatalát, szigoru vizsgálat indítatott, melynek vége az lett, hogy hivatalától elmozdítatott és az elveszett összeg megtérítésében elmarasztaltatott. Mikor már minden veszve látszott, egy véletlen földerítette a postamester ártatlanságát. F. é. február 18-án elfogatott a békési születési Kis Miklós, ki az ottani járásbíróshoz előtt a következő vallomást tette: Atyja, Kis Gergely, már huzamos idő óta a békés-esabai vasuti postánál van alkalmazva; azonban mult évi októberben megbetegedvén, fiát rendelte maga helyett a hivatalhoz, és így történt, hogy október 11-én, mikor a kérdéses pénzes küldemény Békésről továbbítás végett a békés-esabai vasuti postához érkezett, Kis Miklós végezte a postaszolgai teendőket. Kis Miklós bevallja, hogy látván, miszerint a kezelő postatiszt teendői közben elszunyadt, ezimáját levette, belopódzott a hivatalos szobába, a pénzes zacskót kivitte, oda-künn fölszakította, és miután a pénzt kivette, a zacskót a békés-esabai vasuti postahivatal pecsétjével megint lepe-

csétele. Kiváncsiak vagyunk rá, vajjon, amennyiben lehetséges, kártalanítják-e a békési postamestert?

Pisztolypárbaj volt a napokban Tolnán G. huszár főhadnagy és Sch. magánzó közt. G. sértetlen maradt, míg Sch. altestébe kapott golyót. A párbaj oka az volt, hogy február 16. a tolnai kaszinó helyiségében Sch. a konyhába menendő, föltett fűveggel haladt át egy közbeeső szobán, melyben több huszártsiszt és egy főtiszt is nevével voltak jelen. Mikor Sch. ismét keresztült a szobán, G. főhadnagy fűvegének leemelése szölitá fölöt, és minthogy megtagadta, arczul csapta. Sch. sebe nem halálos.

Egy uszorásról irtunk a napokban a „Temesi Lapok“ után. Valamennyi lap indignációval emlékezett meg az uszorás botrányos eljárásáról, s a lapok fölszólalásának — mint a „T. Lapok“ írja — az lett eredménye hogy az uszorás 8000 frtnyi követelésétől el akar állni, s áldozatán csak 1000 frtot akar megvenni.

Öngyilkosság. A „Kanizsai Lapok“ ban olvasuk: Szent-Györgyvölgyéről veszszük a tudósítást, hogy Pinter Julia nevű polgárnő egy ottani izraelitával már több éven át szerelmi viszonyban élt, de ez egy izraelita nővel házasságra lépett s a megcsalott nő reményvesztett állapotában balkarját borotvával csontig bevágta s hosszas szenvedés után február 17-én meghalt.

Értelemzavaró sajtóhibák lapunk 52-ik számának „A királyföldi egyetem“ stb. című cikkkel IV-ben 2-ik hasáb fölülől 59 sor „a tanács elébe“ helyett a Commes elébe, — a 61-dik sorban pedig „communitás“ helyett Univerzitás-nak kell állani. — Az 53-dik számban. V. cikk 2-ik hasáb, 29-ik sor: „székszabályok“ helyett olvasd: ez éhszabályok; — 3-ik hasáb: 11. sor: „34-ek“ és nem 34-ik; 3-ik hasáb 52-ik sor: „adásék“ helyett rovassek, — 74-ik sorban: zsákutczában kell állani. — Az 54-dik számban utolsó közlemény 3-dik hasáb, 34-dik sor: „részek“ helyett állani kell porták.

Nemzeti színház. Vasárnap, márczius 8. „Viola.“ Népszínmű 3 fölvonásban.

A fővárosi közmunkák tanácsából.

Budapest, márczius 7.

Az ülést báró Podmaniczky Frigyes alelnök délutáni 4 órakor megnyitván, fölolvastatik a m. k. pénzügyminiszteriumnak egy leirata, mely szerint a sugárut küi építése költségeinek fedezése fejében az 1870. LX. t. cz. értelmében 350,000 forintnyi hitel nyitattik, oly kikötéssel azonban, hogy ezen összeg a munka folyamában csak is a miniszteriumnak kimutatandó tényleges szükséghez képest időnkénti részletekben létszen igénybe vétetű.

Ezen leiratban egyszersmint, vonatkozóssal az 1870. sorsolási kölesön viszonyaira felhívatik a közmunkák tanácsa, miszerint tekintettel azon körülményre, hogy a most említett sorsolási kölesönből a legközelebbi években a fővárosi alapra semmi jövedelem sem várható, kiadásait lehetőleg aként rendezze be, hogy azok az előrelátható bevételekben fedeztetűek találhassák. — A leirat tudomásul vétetű.

Ezzel kapcsolatban és vonatkozóssal Haris tanácsosnak már egy alkalommal föltett indítványára, báró Liphay Béla indítványozza, miszerint tekintettel a jelen nyomasztó pénzviszonyokra a tanács a kormány által megállapított díjjazsáról a fővárosi alap javára mondjon le. — Az indítvány azon módosítással fogadtatott egyhangulag el, — miszerint nem az egyes tagok, — hanem az egész tanács mint ilyen mond le a jelenléti jegyek további élvezetéről. Ezen határozatról a miniszterium és-tésitenni fog.

Ezek után tárgyalás alá vétettek a municipális bank és társai a sugárut kiépítésére vonatkozó megállapított új szerződési pontozatok. A szerződés főbb pontjai következők:

a) A fizetés és munkateljesítés határideje az eredeti szerződéstől eltérőleg két évre meghosszabbítottatott, ennek folytán az ut vonala az 1877. évi november hó 1-ig egészen kinyitandó és

az ut vonalat környező épületek 1880. május 1-ig kiépítendők, végre a mellék-utczák házai 1884. évi május 1-ig szintén kiépítendők.

b) Vállalkozók tartoznak a vételár, kamatok és egyéb megtérítések fejében fennlevő 5,545-257 frt 43 kr. töke tartozás után esedékes, vagy esedékessé válandó 5¹/₁₀ % kamatokat és pedig 1873. június 30 tól, mint az egyes ingatlanok vételára, kamatok és egyéb megtérítések leszámlására közösen elfogadott határnaptól, ugyanazon évi szeptember 9-ig e pótszerződés aláírása alkalomával azonnal, az 1873. szeptember 8-tól számított kamatokat pedig félvekenként utólagosan és ugyan minden év márczius 9-én és szeptember 9-én pontosan lefizetni.

c) A vállalkozó bank és társai kötelesek az építés alatt levő 14 házon kívül az 1874. és 1875-ik év folyamában még legalább 10 házat teljesen kiépíteni.

d) A bank beleegyezését adja, hogy a biztosítékul letett értékpapírok hitel műveletekre felhasználhatassanak, kötelezven magát egyszersmint a f. közm. tanácsa javára 60,000 frt erejéig hitelt nyitni, oly formán azonban hogy a netalán igénybe veendő összegek a legközelebbi kamat fizetés alkalmával fognak leszámláttatni.

e) A közmunkák tanácsa átadja, a municipális bank és társai átveszik az utnak kiépítését, a megállapított tervek, föltételek, költség kimutatás és építési leírás szerint. Az 1874—75. év folyamában érdembe hozandó összegek 460,000 frtot meg nem haladhatnak. A közép-ut burkolatára nézve a közmunkák tanácsa egy másik vállalkozóval kötend szerződést.

A kiküldött bizottság által javaslatba hozott szerződési pontozatok elfogadtatva, azoknak aláírása f. hó 8-án fog eszközöltetni.

A m. k. honvédelmi miniszterium személyzetének elhelyezése és fegyver rakhelyül a várban a Szt-György-téren egy palotát kívánván építeni, a közmunkák tanácsától a szabályozási vonal közlését kéri. A tanács által

elfogadott tervezet szerint az új palota homlokzatja, a színház épület sarkától egyenes vonalban aként fog elhelyeztetni, hogy a mellék utcák 8 fölnyi szélességüket megtartsák. A szabályozási vázlat úgy a miniszteriummal valamint a fővárosi közönséggel is közöltetni fog.

A városi szabályozási tervezetnek másolata oly kérelemmel fog a fővárosi hatósághoz átküldetni, hogy a munkálatokat egyrészt a sugárút kitörkölésénél, másrészt pedig az új városi kiegészítésével megkezdeni sziveskedjék.

Egyebek közt követbező építkezési engedélyek kiadattak: A nemzeti hinháznak, kerepesi ut sarkán 4. emeletre: Az állam gymnasiumra, az új épület mellett, 2 emeletre: Ráth Mórnak lipótvárosi tükör-utcába 259. sz. a., 3. emeletre. Ivánka Zsigmondnak, belváros zöldfautczában 4274. sz. a. 3. emeletre.

Táviratok.

Bécs, márczius 7. A „Wiener Ztg.” szerint a császár nem fogadta el Bellegarde főhadsegöd lemondását egészen szempontból, hanem hat havi szabadság időt adott.

Bécs, márczius 7. A képviselőház tegnapi üléséről szóló sürgönyben említett azon nyilatkozata, hogy a reichsrath nem illetékes a szűnyegen lévő törvény fölött határozni, nem Dittes képviselő, hanem az utána szözlött Prazak képviselő tette.

Trier, márczius 7. Eberhard püspök, ki a majusi törvényekkel ellenkező álláspontot foglalt el, a törvény-szék rendeletére elfogadott s az itteni börtönbe zárattott.

Versailles, márczius 6. A nemzetgyűlés tárgyalva Christofle interpellációját a kormánynek a „Figaró“-val szemben elfoglalandó magatartása tárgyában, oly napirendet fogadott el, mely kizár minden kárhözhatást.

Közgazdaság.

Nyitra-surányi vasút. Az osztrák államvaspálya által épített tervezett másodrendű vasutak közül a társaság hír szerint egyet már közelebb tényleg munkába fog venni; a tötmegyer-surányi mellékvonal már az osztrák államvaspálya tulajdonosa s most Suránytól tovább építi Nyitraig s ezen irányban kapcsolatba fog jutni a vágvölgyi vaspályával is Üzbegnél.

A nagyvárad takarékpénztár beküldte hozzánk tüzleti jelentését a múlt 1873. évről. E szerint a forgalom rugott 6.896,072 frt 52 kr-ra, melynek legnagyobb része (4.666,578 frt 86 kr.) igen helyesen a leszámításokra esik. A tiszta jövedelem 29,641 frt 57 kr-ban nem megállapítva a múlt évről.

Az osztrák államvaspálya társaság adóügyében Kerkapoly pénzügyminiszter még ezelőtt egy évvel az adó megterítését attól tette függővé, hogy a társaság Budapestre tegye át székhelyét, utóbb azonban ezen rende-

létét visszavonta. Mint a „N. Fr. Pr.”-nek most Budapest-ről írják, Szilávy miniszterelnök legújabb végzésében Kerkapoly első rendeletét újította meg. Részünkről csak helyeselni tudjuk ezen rendelkezést ép úgy, mint ahogy annak idején rosszul az okadatlan visszavonulást.

Az osztr. magyar gazdasági egyesület igazgató választmány márcz. 12-kén tartandja meg havi ülését.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága a forgalom élénkítése céljából, de különösen a pest-hatvani vonal mentén fekvő helységek érdekében az előbbi vonalra szóló mérsékelt áru menet- és térti-jegyeket, és ugynevezett idényjegyeket az ez évi nyári idény tartalma alatt is ad ki és egyttal értesít, hogy a nyaraló közönség kényelmére életbeléptetett helyi vonat az idén is fog közlekedni.

A német nemzetgazdák kongressusa az idén Crefeldben fog tartatni. A program érdekes, különösen sok vasuti kérdés vétetett föl belé.

A budapesti gabna és értéktözsde márczius 7. A gabnaüzlet ma szünetelt. A tőzsde közpészteri hangulatba indult meg és csak lassan szilárdult meg. Jegyzéseink a következők: Magyar díjsorsjegyek 78.25, Pannonia viszontbirt. 395, pesti közuti 344-345, anglo 35.50-35, munic. 33.50, m. hitel 61.50-61.75, franco 44-45, buda-óbudai népb. 34.50, hivatalnokgyeleti 45.50 orsz. közp. 84, Drasche féle 105 frtjával.

Felelős szerkesztő: Huszár Imre.

A budapesti áru- és értéktözsde hivatalos árjegyzései 1874. márczius 7-én.

Gabona-árak.		Vámmászánkint		Részvények.		Magy. vasuti köles (120 frt ez.)	
Hang.	font	frt	Befiz.	Adva	Tartva	Adva	Tartva
83	7.80	7.95	515	1000	1010	500	96.15
85	8.05	8.10	200	1000	1010	500	145.00
87	8.15	8.25	300	395	400	200	240.75
83	7.95	8.05	100	64	65	500	855.00
85	8.15	8.25	200	86	90	200	43.50
87	8.15	8.25	300	195	200	500	972.00
83	7.85	7.95	200	345.50	346.50	200	536.00
85	8.10	8.20	200	105	115	200	204.50
87	8.10	8.20	200	55	60	200	205.00
83	8.05	8.15	80	35.50	36	100	2030.00
85	8.25	8.30	85	36	36.50	200	204.00
87	8.25	8.30	180	156.25	156.50	200	204.00
83	8.15	8.25	200	45	47	500	319.00
85	8.15	8.25	100	61.75	62	200	156.75
87	8.15	8.25	50	61.25	61.50	200	211.00
83	8.15	8.25	50	34	34.50	200	160.00
85	8.15	8.25	100	54	55	200	94.25
87	8.15	8.25	100	188	192	200	85.50
83	8.15	8.25	500	748	750	200	90.90
85	8.15	8.25	200	380	385	200	84.75
87	8.15	8.25	100	67	68	200	91.70
83	8.15	8.25	70	39	40	100	83.00
85	8.15	8.25	50	46	47	150	83.25
87	8.15	8.25	80	46	47	150	83.25
83	8.15	8.25	100	84.25	84.50	200	138.00
85	8.15	8.25	1000	2400	2425	200	132.00
87	8.15	8.25	100	189	181	200	110.00
83	8.15	8.25	100	50	54	200	70.00
85	8.15	8.25	100	61.50	62	200	169.50
87	8.15	8.25	40	42	44	200	170.00
83	8.15	8.25	60	40	42	200	28.00
85	8.15	8.25	500	49	51	200	30.00
87	8.15	8.25	500	37	40	200	94.00
83	8.15	8.25	200	290	295	200	14.25
85	8.15	8.25	160	118	120	200	24.25
87	8.15	8.25	200	145	149	200	24.75
83	8.15	8.25	200	233	235	200	27.50
85	8.15	8.25	500	805	815	200	27.75
87	8.15	8.25	300	112	114	200	32.50
83	8.15	8.25	100	640	645	200	27.50
85	8.15	8.25	100	21.50	22	200	27.50
87	8.15	8.25	1000	440	445	200	24.50

Áruházmegnyitás!

Ezennel tiszteletteljesen tudatjuk, hogy

kész

fehérnemű, vászon, asztalnemű

és

szövött áru gyári raktárunkat

f. évi márczius 2-án áruházunkba

váci-utca 4-ik sz. tettük át,

mely tőzsomszedságban van azon házzal, melyben raktárunk 71 év óta fenáll.

Eddigi szives pártfogásért köszönetünket mondva, magunkat további kegyeibe ajánlva maradunk mély tisztelettel

Kollarits József és fiai

„YPSILANTIHOZ.”

Magyarországon eddig bármily

verseny által fölül nem mulva,

csak az egyetlen, érme által kitüntetett

vászonárú és fehérnemű gyára

FOGL S.-től Pesten,

városháztér 6-ik szám.

Rumburgi vászon férflingek (a nyak körmértéke megjelölendő) 2, 3, 4, 5, 6-8 frt.

Vászon női ingek frt 2-2.50, himzéssel 2, 3, 4, 5, 6-8 frt.

Vászon gatyák 1.-, 1.50, 2.-, 2.50, 3.- frt.

Angol chirtling-íngek (szébb a vászonnál) fehér és színes 2.-, 2.50, 3.-, 3.50 frt. (A nyak körmértéke megjelölendő.)

Gallérok, legújabb divatuk, (a nyak körmértéke megjelölendő) tuczatja 2-3 frt, angol 4 frt.

Kézleők, legújabb divatuk, tuczatja 4-6 frt.

Női nadrágok 2.50-3 frt.

Pongyolafelöltők vagy **női corsetok** percaiból 2-2.50 frt, himzéssel 3, 5, 6, 8 frt.

Női alszoknyák 4, 5, 6, 8 frt.

1 tuczat **rumburgi vászon zsebkendő** 1.50-2 frt, finomabb 2.50, 4, 5, 8, 10 frt.

30 rőf **kézszövetű vászon** 3.50, 8.50, 9.50, 11.-, 13.-, 15 frt. —

30 rőf **rumburgi vászon** 16, 18, 22, 25 frt a legjobb és igen széles.

Női fűzők (a derék körmértéke megjelölendő) 2, 3, 4 frt.

Rumburgi és hollandi vásznak, 50-54 rőfös, ellismert jó, 20, 25, 30, 35, 40, 50, 60, 100 frt.

50 forint értékű áruk vásárlói egy asztalgarnitúrát 6 személyre ingyen kapnak.